

ДЕЦАТА И СЪДЪТ

КАКВО СЕ СЛУЧВА В ЕДНА СЪДЕБНА
ЗАЛА?

НЕОБХОДИМО ЛИ Е ГРАЖДАНСКО
НАБЛЮДЕНИЕ НА ЗАКОНИТЕ, КОИТО СЕ
ПРИЛАГАТ КЪМ ДЕЦА И МЛАДЕЖИ?

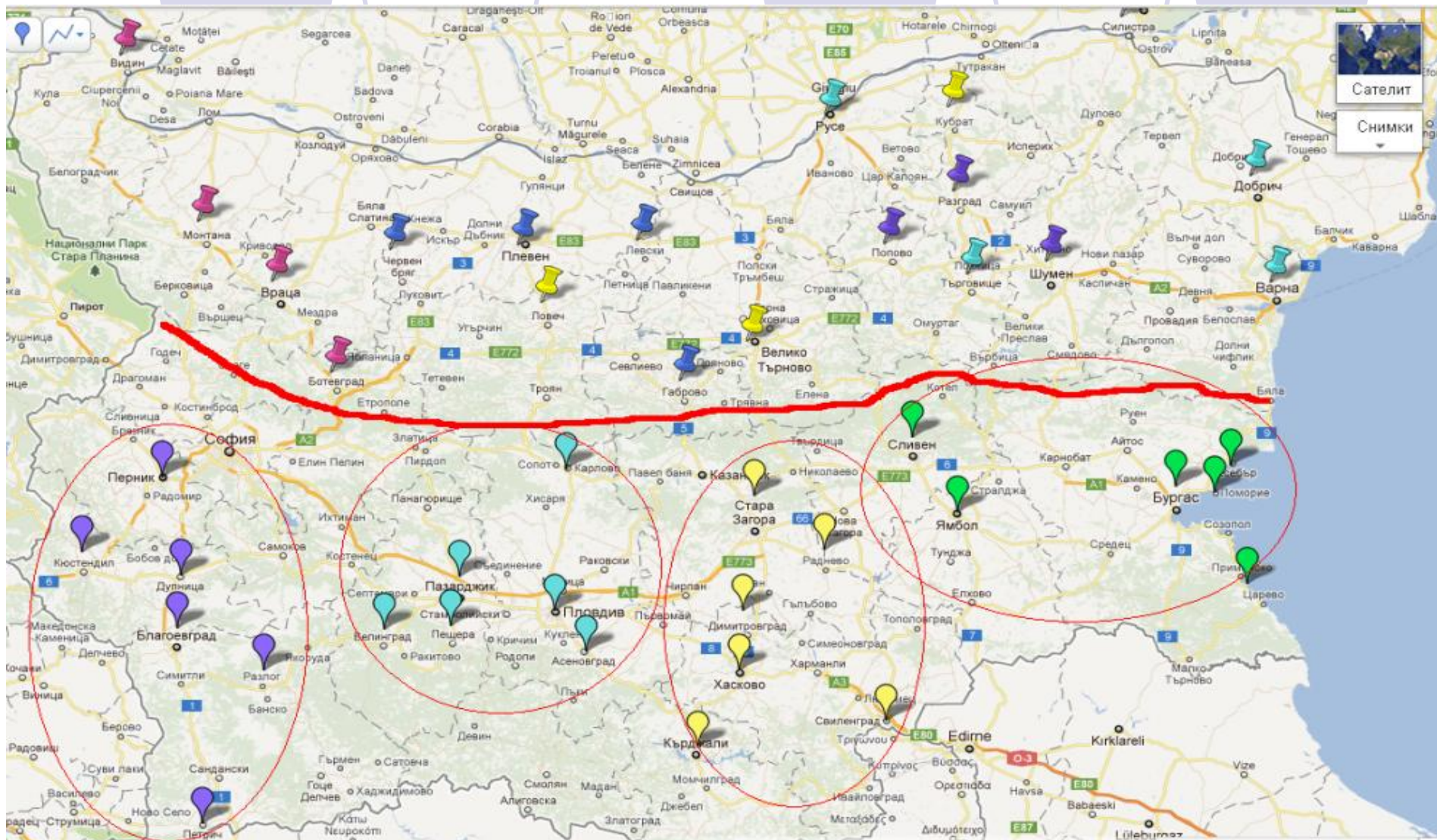
ОПИТЪТ...

- От 2004г. Сдружение “Център на НПО в Разград” организира гражданско наблюдение на съдебни процеси с участие на деца.
- Паралелно подлагаме на мониторинг системите за социална закрила на децата и юношите

- От края на 2011г. Център на НПО в Разград осъществява национален проект “Правосъдие близо до хората: втора фаза”, в който са наблюдавани 24 районни съдилища и 9 окръжни съдилища.

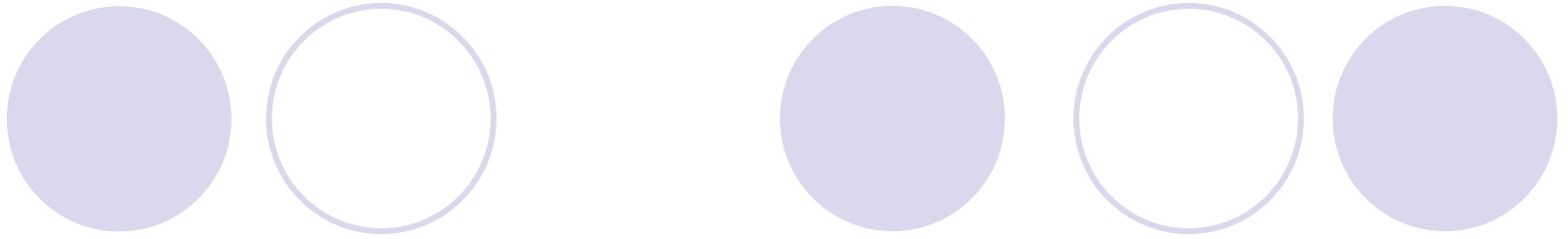
“Правосъдие близо до хората: втора фаза”

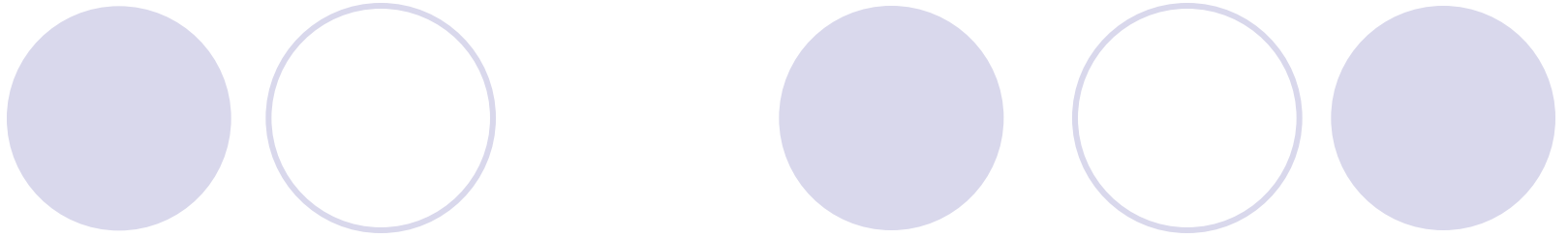
“Правосъдие близо до хората: втора фаза”

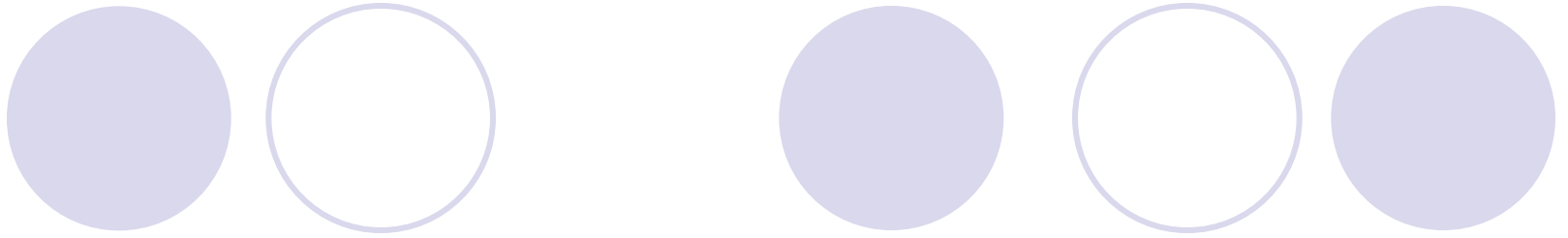
- **Включените в наблюдението съдилища условно са обособени в три групи, съобразно броя на съдиите по щат.** За основа на класификацията сме използвали публикуваните данни в интернет-страницата на Висшия съдебен съвет за натовареността на съдилища през 2012г.
- В първа група по натовареност са включени районните съдилища от градовете Бургас, Пазарджик, Перник, Пловдив, Сливен, Стара Загора и Ямбол.
- Втората група е съставена от районните съдилища в Асеновград, Благоевград, Дупница, Карлово, Кърджали, Кюстендил, Разлог и Хасково.
- В трета група са включени съдилищата в градовете Велинград, Димитровград, Несебър, Петрич, Пещера, Поморие, Свиленград, Царево и Чирпан.

- Наблюдението е фокусирано върху граждански и административно-наказателни производства, водени по Семейния кодекс, Закон за защита от домашно насилие, Закон за закрила на детето, Указ за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и Указ за борба с дребното хулиганство

- Използваме утвърдена в практиката карта за наблюдение на граждански дела, като е направен актуален преглед и редакции съгласно последни изменения в българското законодателство за деца

- Ние наблюдаваме гарантирането на правата на децата.
- Осигуряването в съда специални условия за работа с децата.
- Оценяване на съда периодично за процедурите и условията за работа с деца и иновации.
- Съдиите и съдебните служители имат ли опит за работа с деца.

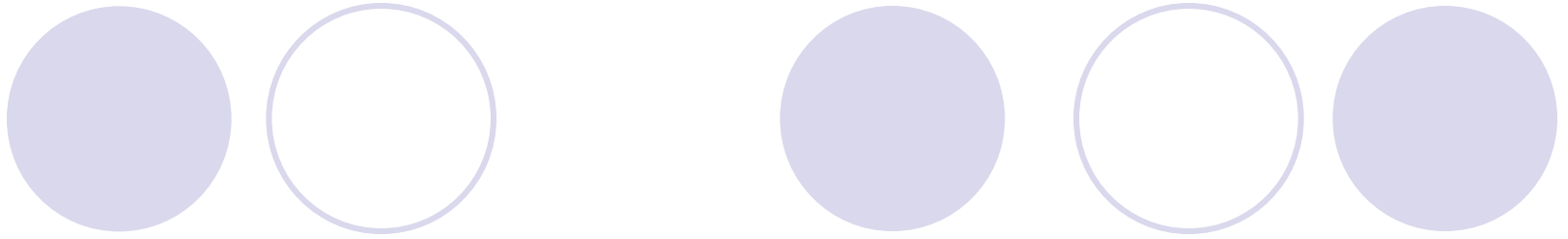
Изводи

- Продължава тенденцията за остарели стереотипи, при които съдът бърза да изпрати детето, което се отглежда в семейство в риск в социално заведение, без да опитва като първа мярка да постанови услуга в общността или приемна грижа при други родители.

- Практика е съдът да настанява децата в институции до навършване на пълнолетие по молба на социалните служби.
- В момента част от тези деца продължават да живеят в домовете след срока на съдебните решения и са там в нарушение на закона.

ПОРАСНАЛИТЕ ДЕЦА

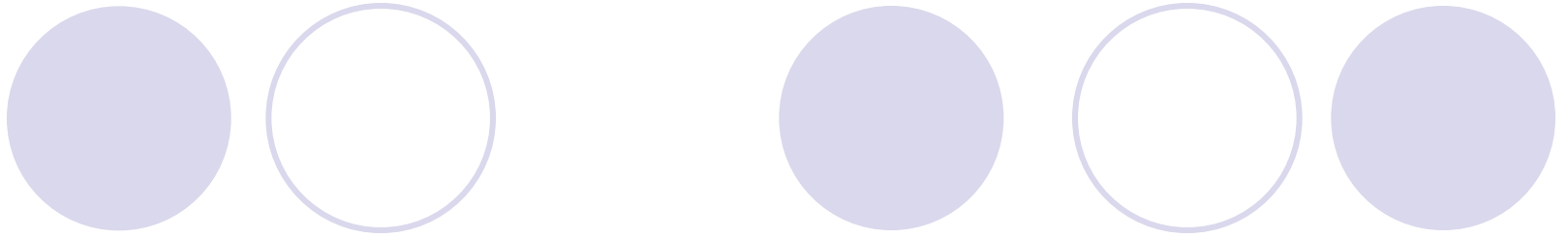

- Деца с увреждания не се изслушват в съда, защото според съдиите медицинската диагноза показва, че не е в интерес на децата да бъдат лично в съда?! (чл.15 ЗЗДет)
- За своето решение предимно съдът се доверява на социалните работници и техните доклади, като не се търсят алтернативни източници на информация – **институционален конфликт на интереси.**

Препоръки

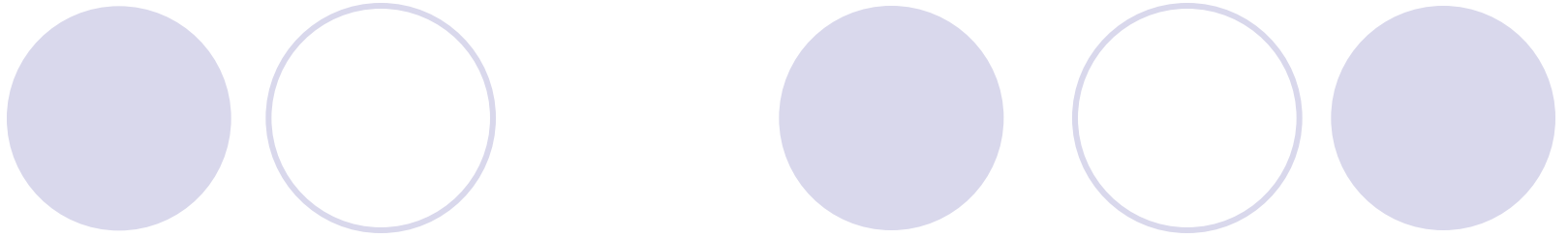
- Държавата, в лицето на изпълнителната и съдебна власт, трябва да разработи обща програма за създаване на подходящи условия за водене на съдебни процеси с участие на деца.
- На територията на всеки съдебен окръг да се планира създаването на т.нар. “синя стая”, в която да бъдат изслушвани децата.

- Предмет на държавна политика трябва да стане и задължителната специализирана подготовка на магистратите за работа с деца, участници в съдебни процеси.

Закон за закрила на детето

- Преразглеждане на мерките за закрила по инициатива на социалните работници или директорите на институции/домове.
- Необходимо е да се поставят измерими срокове за наложените мерки по ЗЗДет, които да съответстват на развитието на децата.
- Съдът да съобразява индивидуалното развитие и да настанява децата за определен срок.

- За да се защитят правата на децата, законът да предвиди задължителното назначаване на техен особен представител.
- Да бъде задължително присъствието на психолог и представител на Дирекция “Социално подпомагане” в съдебната зала.

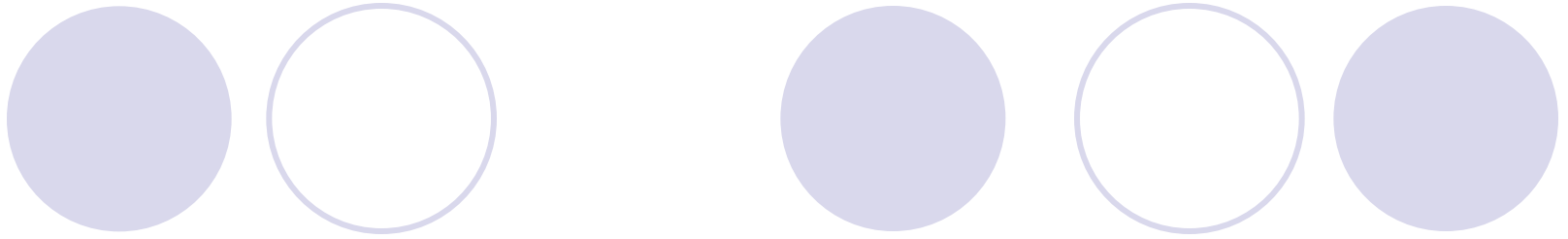
Указ за борба с дребното хулиганство

- Да се прилага разпоредбата чл.1, ал.4, която предвижда да се прекратяват съдебните дела, а случаите да се насочват към местните КБППМН и детски педагогически стаи на МВР.

- Когато непълнолетни нарушители са изправени пред съда по УБДХ, задължително на процеса да бъдат представени Дирекция “Социално подпомагане” и Отдела за закрила на детето, които да дадат становище по случая, съгласно нормите на Закона за закрила на детето.

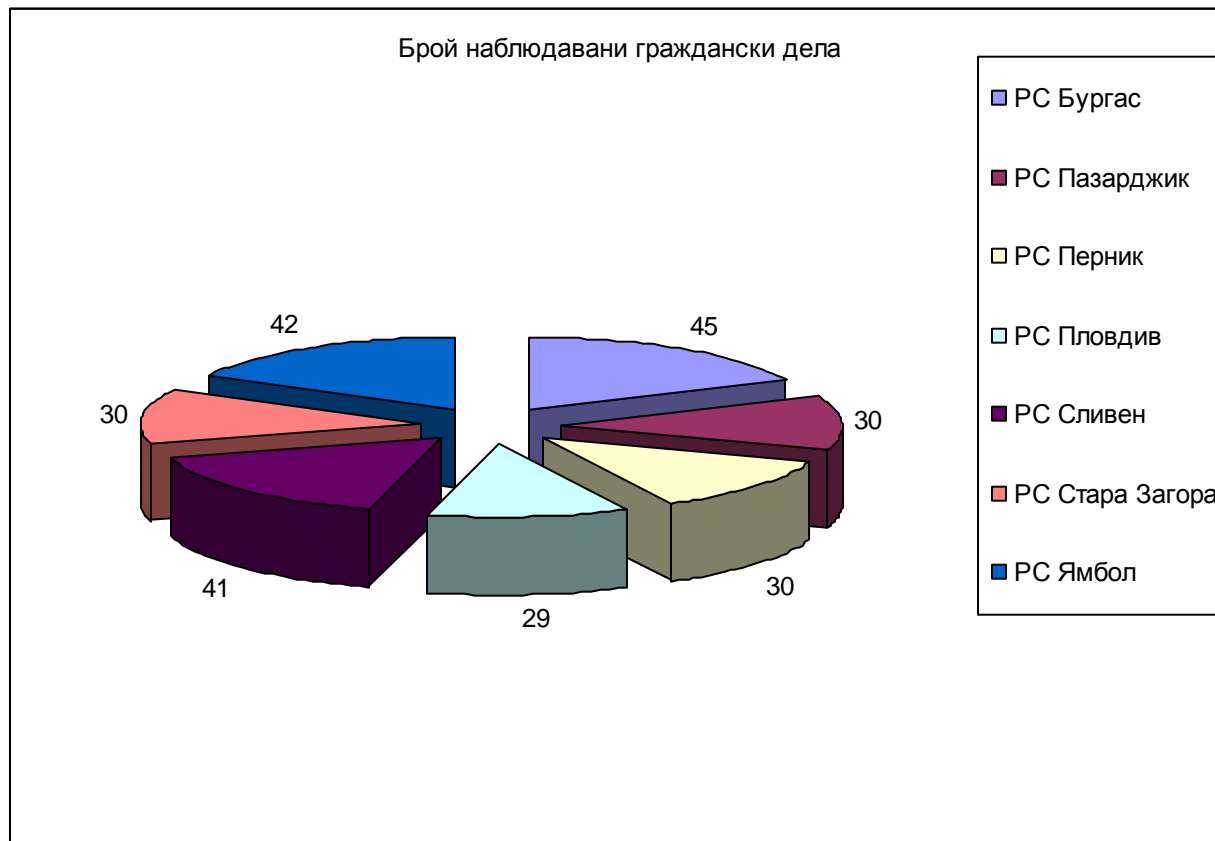
- Когато подсъдимите по УБДХ са непълнолетни, към тях да се прилага санкция различна от “задържане в отделенията на МВР”. Младешите в тази възраст трябва да посещават учебни занятия, а съдът с подобно решение препятства достъпа им до образование.

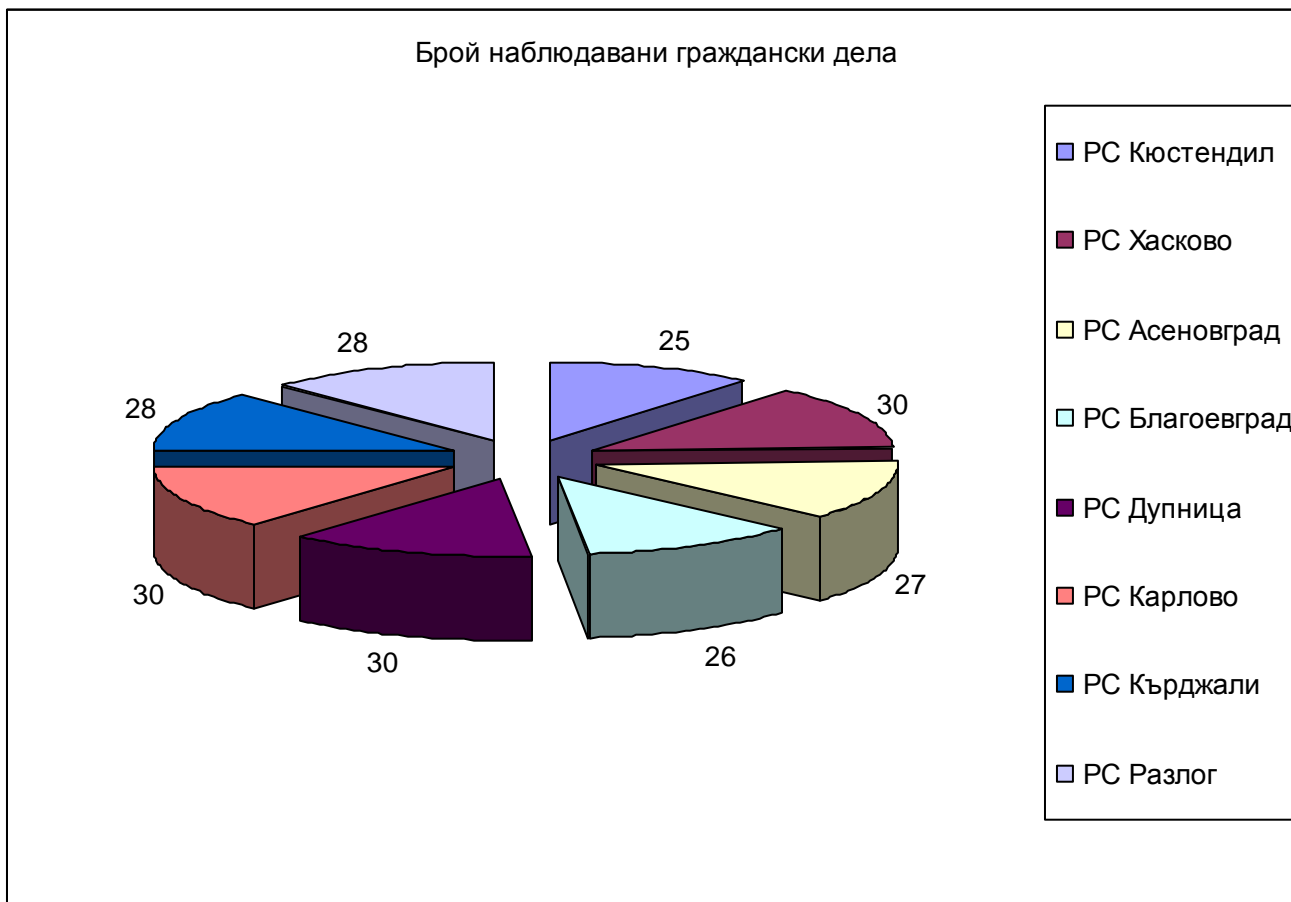
СТАТИСТИКА И АНАЛИЗ

Проект “Правосъдие близо до хората: втора фаза”

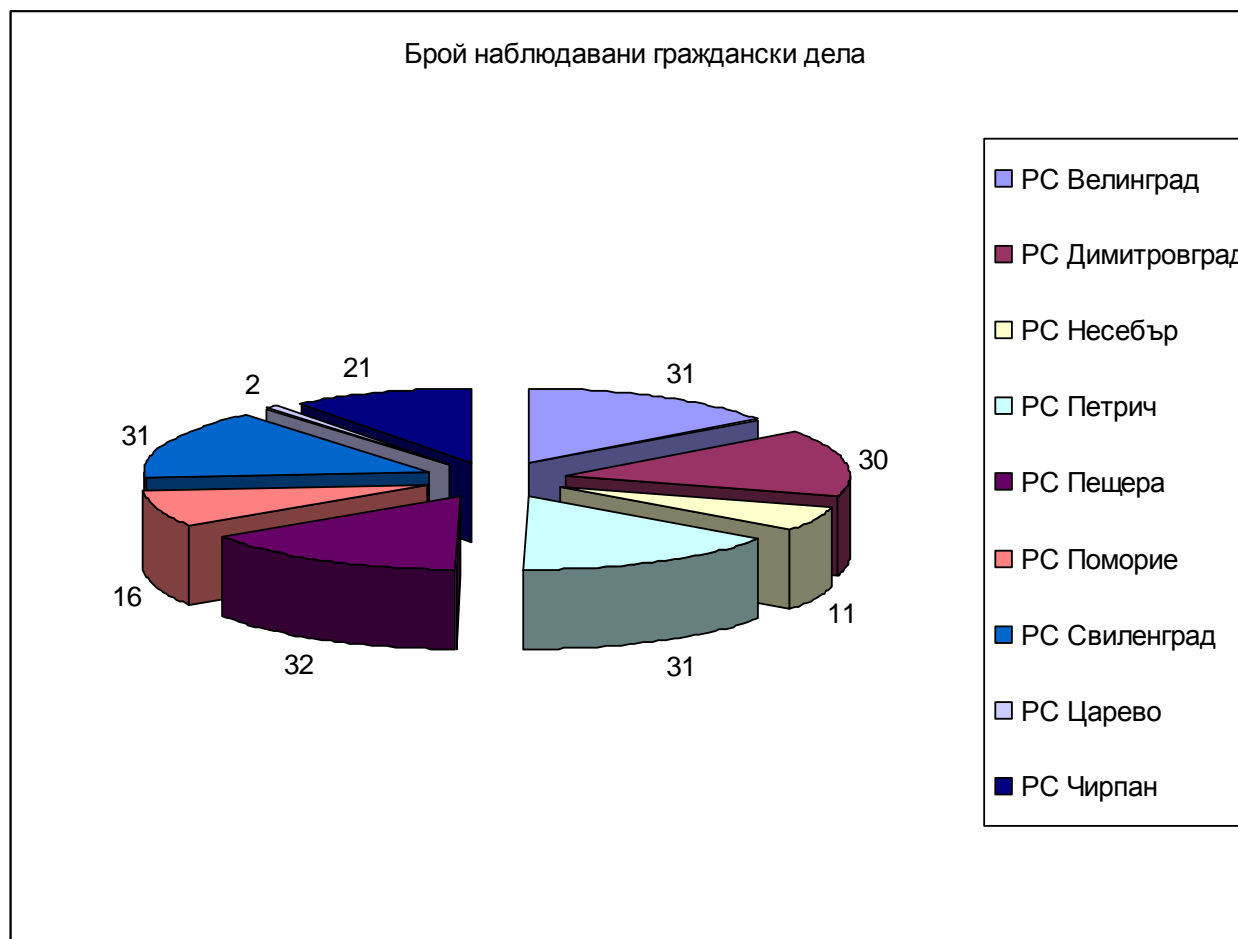
В районните съдилища на Бургас, Сливен и Ямбол бяха наблюдавани с до 15 броя повече съдебни дела, поради липсата на достатъчен брой постъпили в малките съдилища по черноморието – Царево, Несебър и Поморие. Вижда се, че са наблюдавани балансиран брой съдебни дела в групата съдилища.

Единствено в районните съдилища на Хасково и Дупница са наблюдавани 30 подбрани според фокуса на проекта съдебни дела. По-ниският брой наблюдавани съдебни дела в останалите съдилища в групата се дължи на непостъпили в съответния период достатъчно съдебни дела за наблюдение. Най-малко дела са били наблюдавани в Районен съд – Кюстендил и Районен съд - Благоевград

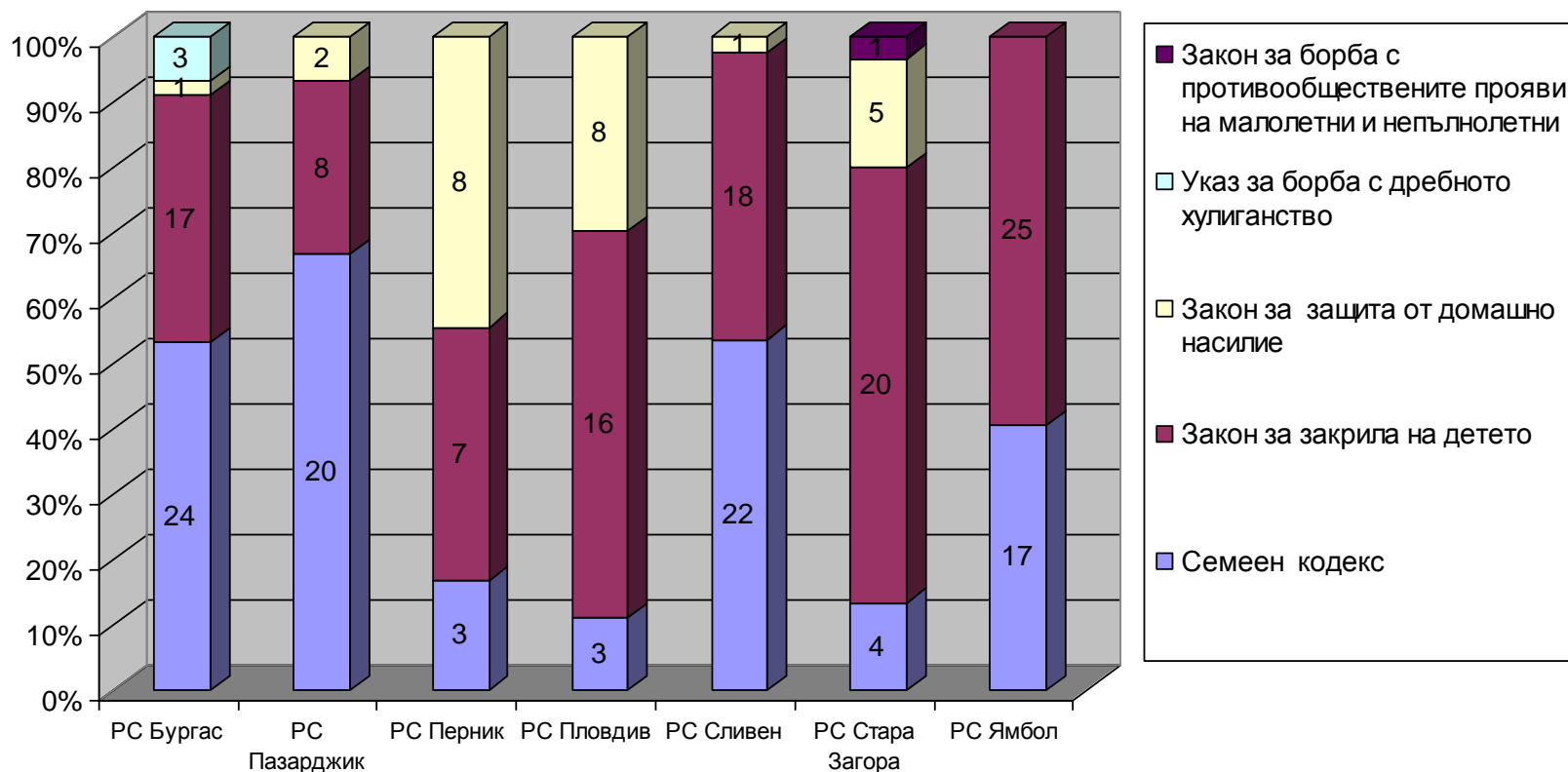

В така наречените „малки” съдилища, в които работят под 10 на брой съдии, са наблюдавани различен брой съдебни дела, като почти не са били наблюдавани такива (само 2 броя) в Районен съд – Царево и в Районен съд – Несебър (11 броя). Най-много са наблюдавани съдебни дела в Районен съд - Пещера

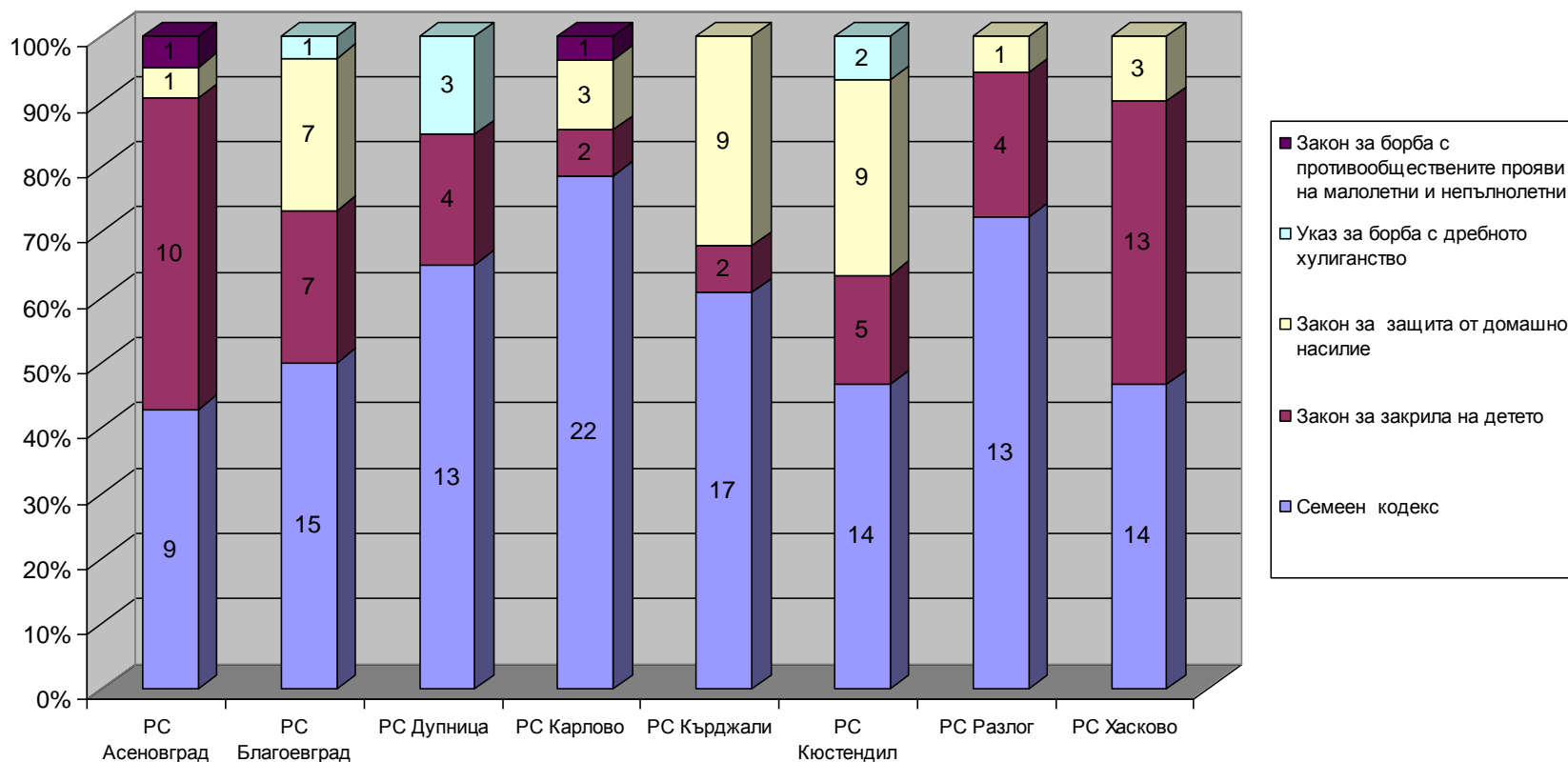
По видове съдебни дела по закони е различна картината в първа група съдилища. Почти над ½ от наблюдаваните съдебни дела са били наблюдавани съответно по Закона за закрила на детето и Семейния кодекс. Интерес представлява големия брой постъпили дела през наблюдавания период по Закона за защита от домашното насилие в районните съдилища на градовете Перник, Пловдив и Стара Загора. Единствено в Районен съд – Бургас са наблюдавани дела по Указа за борба с дребното хулиганство.

Видове наблюдавани граждански дела

Прави впечатление, че във втора група съдилища почти 2/3 от наблюдаваните дела са по Семейния кодекс. Единствено в районните съдилища на Асеновград и Хасково превес взимат наблюдаваните дела по Закона за закрила на детето. Най-много съдебни дела по Закона за защита от домашно насилие са били наблюдавани в районните съдилища на Благоевград, Кърджали и Кюстендил. Най-много дела по Указа за борба с дребното хулиганство са наблюдавани в Районен съд – Дупница. В Районен съд – Асеновград и Районен съд – Карлово са наблюдавани съдебни дела по Закона за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

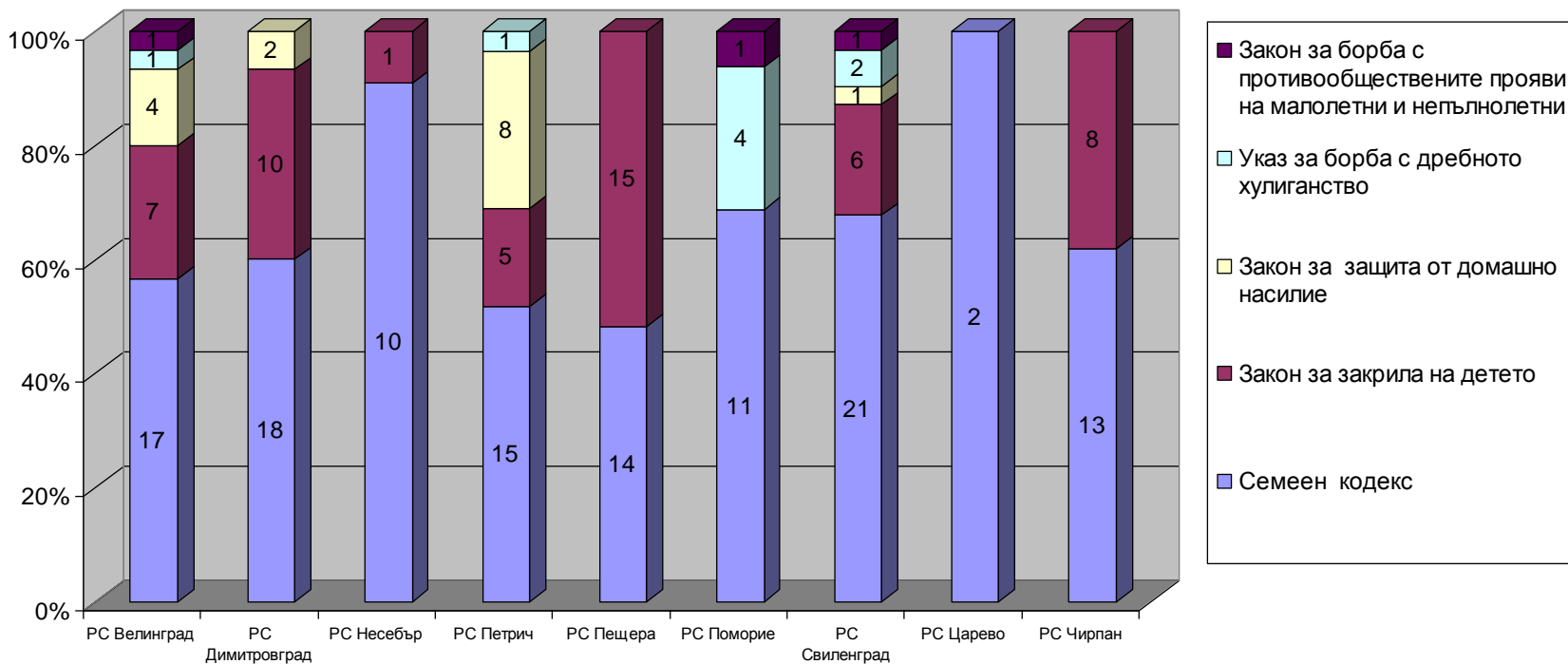
Видове наблюдавани граждански дела

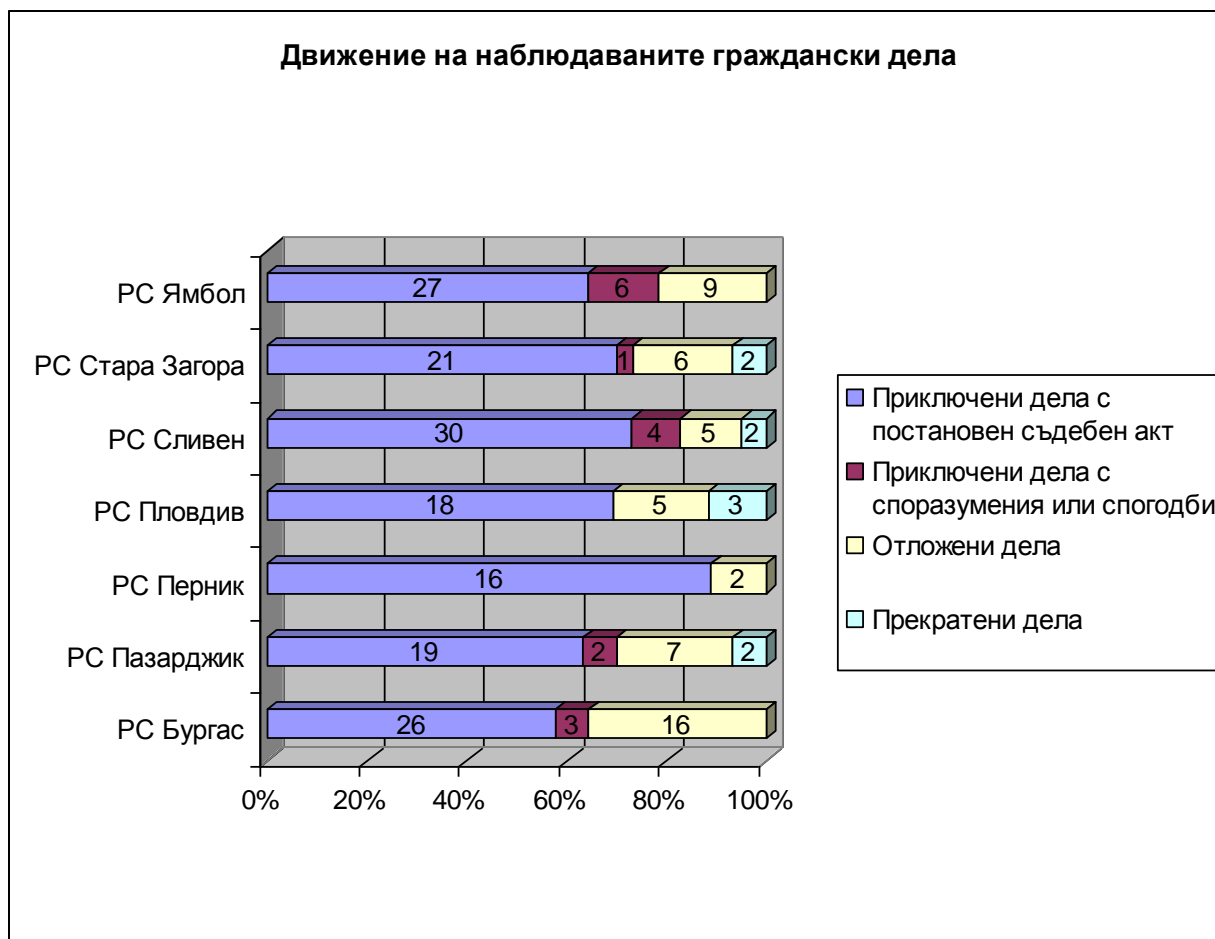

В трета група съдилища почти 80% от наблюдаваните съдебни дела са по Семейния кодекс. Най-много от този вид дела са наблюдавани в Районен съд – Несебър. Единствено в Районен съд – Пещера половината от наблюдаваните съдебни дела са по Закона за закрила на детето. В останалите съдилища от групата по-малко от половината съдебни дела са наблюдавани по същия закон. В районните съдилища на Велинград, Петрич, Поморие, Свиленград са наблюдавани съдебни дела по Указа за борба с дребното хулиганство, а в районните съдилища на Велинград, Пещера и Свиленград са наблюдавани съдебни дела по Закона за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

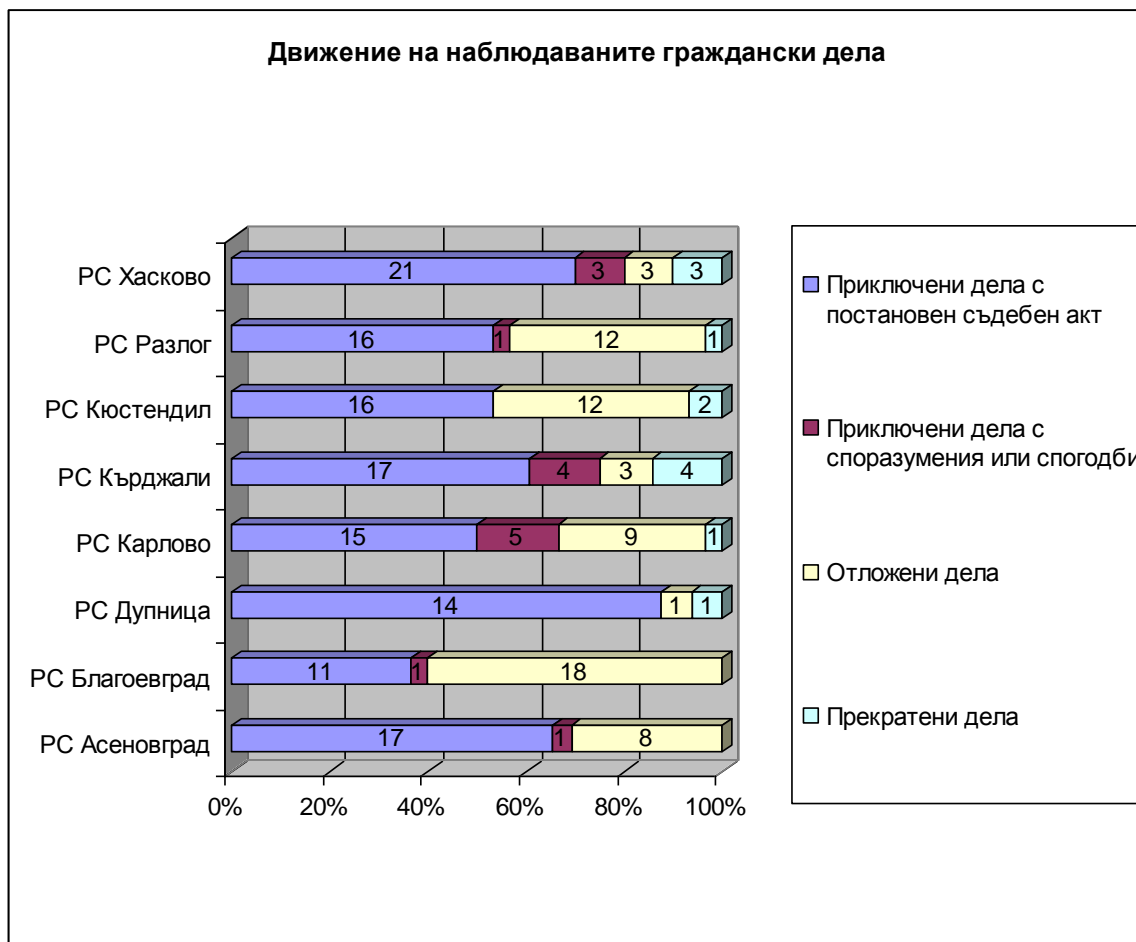
Видове наблюдавани граждански дела

Превес взимат приключените с над ½ от общия брой наблюдавани съдебни дела. Средния процент на приключените дела в първа група наблюдавани съдилища е 75%. Най-много отложени дела са наблюдавани в Районен съд – Бургас (16 броя). Най-малко са отложените в Районен съд – Перник (2 броя). Констатирани са прекратени съдебни дела в районните съдилища на Стара Загора, Сливен, Пловдив и Пазарджик. Само в районните съдилища на Пловдив и Перник не са установени приключени дела със споразумения или спогодби.

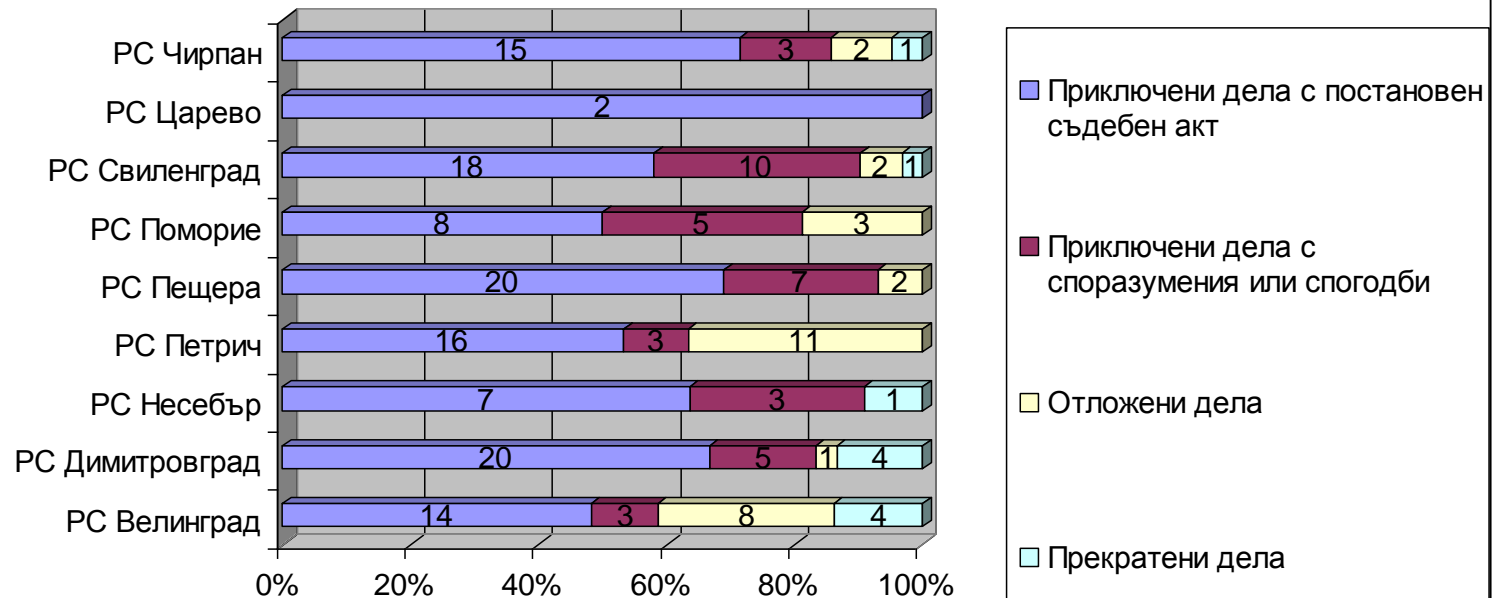

Почти половината от наблюдаваните съдебни дела във втора група са приключени с постановен съдебен акт. Единствено в районните съдилища на Разлог, Кюстендил, Карлово и Благоевград почти са равни дяловете на броя на приключените дела с отложените. Като само в Районен съд – Благоевград е в отрицателно отношение – отложените дела са повече от приключените дела. Най-много са приключените съдебни дела в Районен съд – Хасково, почти 80% от наблюдаваните съдебни дела (21 броя).

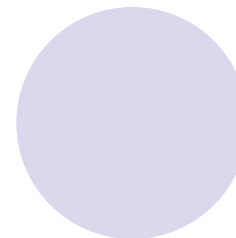
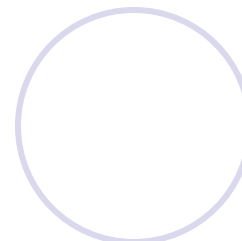
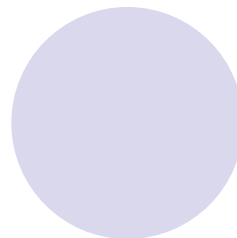
В трета група съдилища преобладават приключените съдебни дела, като само в Районен съд – Велинград с един брой повече са отложените от приключените съдебни дела. В сравнение с другите две групи съдилища, се констатира голям брой приключени дела с одобрени от съда споразумения или спогодби между страните в процеса. В районните съдилища на Димитровград и Велинград са наблюдавани по четири прекратени съдебни дела.

Видове наблюдавани граждански дела

Център на НПО
Разград

ЗА КОНТАКТИ

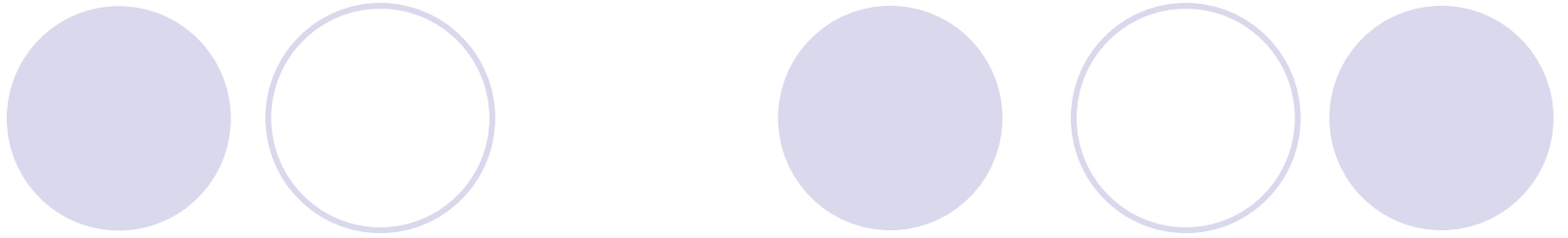
Ел.поща: office@ngo-rz.org

Интернет-страница:

<http://watch.ngo-rz.org/>

Телефон: +359 (84) 661694

Разград, ж.к. Освобождение 34, п.к. 237

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО

Георги Милков, Председател на УС
Център на НПО в Разград